

Openbaar besprekingsverslag Commissie Omgevingskwaliteit

Datum : 18 december 2025
Aanwezig : Dhr. Doodeheefver, dhr. Migchelbrink, dhr. Esselink, dhr. Neerhof, dhr. Diepenbroek, dhr. Lebbink, mw. Senteur, dhr. Oostendorp (Gelders Genootschap), Mw. Huibrechtse (Gelders Genootschap),
Afwezig : Dhr. Grievink (met kennisgeving), mw. Lettink (gemeente Aalten)
Notulist : Mw. Lammers

1. Opening

De voorzitter opent de vergadering.

- * Mw. Lettink met kennisgeving.
- * Dhr. Grievink is afwezig met kennisgeving.

2. Vaststelling agenda

De agenda wordt ongewijzigd vastgesteld.

3. Bespreking verslag vorige vergadering d.d. 18 september 2025

Naar aanleiding van:

De heer De Graaf is geïnformeerd over het advies aangaande het Jozefbeeld.

4. Ingekomen stukken / ter kennisname

- Uitnodiging kennisdag 'Zicht op het verleden, blik op de toekomst'

De uitnodiging van het Gelders Genootschap in Harderwijk resulteerde in een geslaagde dag. Deelnemers werden verdeeld in drie groepen: een stadswandeling door de binnenstad, een fietstocht en een bezoek aan het havenfront waar lopende ontwikkelingen zijn. De dag werd afgesloten bij een strandtent aan het strandje van Harderwijk. Dankzij het goede weer en de diverse samenstelling van ambtenaren, bestuurders en commissieleden was het een succesvolle bijeenkomst. De hoop is dat bij een volgende gelegenheid meer commissieleden uit de gemeente Aalten deelnemen.

- Kopieën uit boek De Heurne Dinxperlo m.b.t. diepvrieshuisjes
De kopieën zijn onder de leden verspreid per mail.

- Uitnodiging Erfgoed Oost Achterhoek

10 jaar Erfgoed Oost Achterhoek op 17 november 2025:

Mw. Senteur was hierbij aanwezig en deelt haar ervaring. Ze vond de presentatie over erfgoed en de betekenis daarvan in het verleden en toekomst inspirerend. Ze merkte echter op dat er veel technische problemen waren, wat storend was. De eerste presentatie duurde ook veel langer dan gepland. Een ander punt van kritiek was dat er alleen staplaatsen waren, wat als bijzonder ongemakkelijk werd ervaren, vooral voor een bijeenkomst met toespraken.

Weth. Kok vult aan dat hij beide sprekers zeer heeft kunnen waarderen. Het verhaal over de transformatie van een boerderij werd op een leuke manier gepresenteerd, in het dialect. Erg leuk om op deze manier de 10-jarige samenwerking te vieren.

5. Mededeling (informerend)

- Aftreding burgerlid (dhr. Migchelbrink)

Na de vorige vergadering heeft dhr. Grievink aangegeven te willen stoppen als burgerlid van de commissie vanwege de combinatie van werk en ouderschap. De commissie heeft hem bedankt voor zijn inzet en ziet, mede door de aanwezigheid van Nicole die ook als burgerlid is aangesteld, geen noodzaak om een nieuw burgerlid aan te stellen.

Mevrouw Lettink was de vorige vergadering ook afwezig en zal voorlopig niet aanwezig kunnen zijn; hoe dit wordt opgelost, wordt nog onderzocht en krijgt een vervolg.

- Vaststelling uitvoeringsprogramma Erfgoed Oost Achterhoek 2026-2027
Het uitvoeringsprogramma Erfgoed Oost Achterhoek 2026 – 2027 is vastgesteld.

6. Stand van zaken Erfgoednota (informerend) - (dhr. Migchelbrink)

Dhr. Migchelbrink licht toe dat de drie samenwerkende gemeenten hebben ieder tien focuspunten benoemd en hier een budgetindicatie aan gekoppeld. Dit document is naar de colleges gestuurd en begin december door alle drie vastgesteld. De focuspunten komen overeen met wat eerder is besproken. Er zijn vragen over de verdere uitvoering: wie wat doet, wanneer en of dit is opgenomen in de begroting. Het vervolg m.b.t. de uitvoering en de borging zijn nog niet concreet uitgewerkt; dit vraagt blijvende aandacht.

7. Terugkoppeling nieuwe structuur (informerend)

Dhr. Migchelbrink geeft toelichting.

In de gemeente Winterswijk is gewerkt met een startnotitie waarin is vastgelegd wat de commissie bespreekt, met focus op grote ruimtelijke en landschappelijke ontwikkelingen en de samenhang met de Omgevingswet. In Winterswijk zijn meerdere kleinere commissies samengevoegd tot één brede commissie, met daarnaast een mandaatcommissie voor reguliere plannen en een flexibele schil van deskundigen die afhankelijk van het onderwerp aansluiten. Deze werkwijze wordt als positief ervaren. Belangrijk uitgangspunt is dat de commissie zo vroeg mogelijk wordt betrokken bij grootschalige ontwikkelingen om invloed te kunnen uitoefenen. Deze werkwijze in Winterswijk kan als voorbeeld dienen voor een nieuwe commissiestructuur van de gemeente Aalten. Voor Aalten is echter een één-op-één vertaling niet mogelijk; dit vraagt interne afstemming en bewustwording binnen het ambtelijk apparaat. De huidige verordening biedt hierbij een leidraad.

Verder wordt het belang benadrukt van lokale kennis en betrokkenheid van inwoners bij erfgoed en omgevingskwaliteit. Burgerparticipatie en overheidsparticipatie vragen om duidelijke keuzes: ondersteunt de gemeente initiatieven van burgers, of neemt zij zelf het initiatief met betrokkenheid van burgers? De erfgoednota biedt aanknopingspunten om dit concreter vorm te geven.

Er wordt geconstateerd dat de commissie tot nu toe vaak pas laat bij ontwikkelingen wordt betrokken, terwijl vroegtijdige betrokkenheid meer invloed mogelijk maakt. Intern is hiervoor nog een omslag nodig. Het besproken document wordt als helder en inhoudelijk sterk ervaren, met goede uitgangspunten voor de overgang van een erfgoedcommissie naar een commissie omgevingskwaliteit.

Er ontstaat discussie over mogelijke samenwerking of zelfs één gezamenlijke commissie voor drie gemeenten. Voorstanders zien kansen voor kennisdeling en integraliteit, terwijl anderen twijfelen aan de toegevoegde waarde vanwege verminderde lokale betrokkenheid, grotere commissies en praktische beperkingen zoals tijd en capaciteit. Wel wordt het model van een compacte commissie met een flexibele schil als kansrijk gezien.

Er is geen concrete planning voor verdere uitwerking; door beperkte capaciteit en afwezigheid van enkele ambtenaren wordt er op korte termijn geen grote veranderingen verwacht. De commissie overweegt daarom zelf een voorstel te formuleren als advies richting het college. Tegelijk wordt aangegeven dat de herinrichting van de commissie momenteel geen onderdeel is van het vastgestelde uitvoeringsprogramma. Mogelijk biedt de start van een nieuwe bestuursperiode na de verkiezingen in maart een natuurlijk moment om dit onderwerp opnieuw op te pakken.

Over het geheel wordt het document als helder en ambitieus ervaren, met goede uitgangspunten voor een toekomstige commissie omgevingskwaliteit en de samenwerking tussen de drie gemeenten.

8. Stand van zaak volgens selectie transformatiehuusjes tot karakteristieke gebouwen (informerend)

Dhr. Migchelbrink deelt een blauwdruk uit van een transformatorhuisje uit 1925. Hierin zijn de materiaal- en kleurgebruik duidelijk vastgelegd. Dit oorspronkelijke gebouw is later vervangen, wat als verlies wordt gezien. De commissie heeft eerder dertien transformatorhuisjes aangewezen waaraan waarde zou moeten worden toegekend; dit voorstel moet nog verder worden uitgewerkt.

Besproken is dat per object kenmerken vastgelegd moeten worden. Het Gelders Genootschap is gevraagd hierbij te ondersteunen. Zij hebben voorgesteld om per transformatorhuisje een korte beschrijving te maken (maximaal één A4 met foto), met aandacht voor uiterlijk, architect en karakteristieke kenmerken. Er is voldoende kennis en archiefmateriaal beschikbaar om dit uit te werken. Het voorstel is aan de gemeente gestuurd; bij akkoord zal het Gelders Genootschap hiermee aan de slag gaan.

Actiepunt: Opdracht verstrekken aan het Gelders Genootschap.

9. Vergaderdata nieuw jaar (informerend)

De voorgestelde vergaderdata voor het nieuwe jaar, allemaal op donderdagen, zijn door de commissie goedgekeurd.

10. Terugkoppeling mandaatcommissie omgevingskwaliteit (informerend)

Mw. Huibrechtse geeft een terugkoppeling over de werkzaamheden van de mandaatcommissie omgevingskwaliteit. Deze commissie heeft als doel de ruimtelijke kwaliteit in de gemeente te waarborgen en vergadert tweewekelijks vanwege het grote aantal aanvragen. De commissie behandelt een brede variatie aan plannen, zoals uitbreidingen van monumenten, dakkapellen, functieveranderingen in het buitengebied, VAB-locaties, bedrijventerreinen en woninguitbreidingen.

Aan de hand van voorbeelden is toegelicht hoe afwegingen worden gemaakt op basis van welstandscriteria, kadernota's en beeldkwaliteit plannen. Daarbij is ruimte voor maatwerk, vooral wanneer plannen uitblinken in architectonische kwaliteit of bijdragen aan landschappelijke en ecologische waarden. Ook wordt steeds vaker gekeken naar actuele thema's zoals optoppen, hergebruik van bebouwing en veranderende functies in het buitengebied.

Verder is ingegaan op grotere gebiedsontwikkelingen, zoals woningbouwlocaties. In deze complexe en grootschalige ontwikkelingen wordt een belangrijke rol gezien voor de commissie, vooral wanneer zij in een vroeg stadium wordt betrokken. Vroege betrokkenheid biedt kansen om lokale kennis in te brengen, kritisch mee te denken en richting te geven aan ruimtelijke kwaliteit, nog vóórdat plannen vergevorderd zijn.

Er wordt positief gesproken over het plan *'t Beggelder*, dat in een vroeg stadium landschappelijk is ingestoken met aandacht voor groenstructuren, dorpse schaal en een gevarieerd woningaanbod. Dit wordt gezien als een professioneel en zorgvuldig aangepakt voorbeeld van dorpsuitbreiding met hoge beeldkwaliteit.

Vervolgens geeft dhr. Oostendorp namens het Gelders Genootschap een toelichting op verschillende monumentenplannen die in de mandaatcommissie zijn behandeld:

- **Landstraat (Aalten):** restauratie en reconstructie van een historische winkelpui wordt gezien als een grote winst voor het straatbeeld; de uitvoerder krijgt complimenten voor de ambitie en zorgvuldigheid.
- **Barlo:** een rijksmonumentencomplex met boerderij en schuren wordt herontwikkeld naar vier woningen. De nadruk ligt op eerst het wegwerken van de restauratieachterstand vóór herbestemming. Er is discussie over grote dakopeningen versus behoud van monumentale kenmerken. Het project wordt in gezamenlijk overleg met Rijk, provincie en gemeente begeleid.
- **Markt 1 (Bredevoort):** aanvankelijk voorstel voor splitsing en een grote loggia werd afgewezen vanwege aantasting van de historische kap en het waardevolle interieur. Een aangepast plan met behoud van het interieur is positief ontvangen.
- **Markt 10 (Bredevoort):** plan om de monumentale winkelpui te reconstrueren en een moderne toevoeging toe te staan die zich voegt in het straatbeeld; verdere uitwerking is nodig.

Een belangrijk thema is de Omgevingswet en de bescherming van de omgeving rondom het monument. Bredevoort wordt gebruikt als casus om te onderzoeken hoe verschillende beschermingslagen (monumenten, beschermd stadsgezicht, archeologie, molenbiotoop) juridisch en beleidsmatig goed kunnen worden vertaald naar het nieuwe omgevingsplan. De conclusie is dat Bredevoort al sterk beschermd is, maar dat sommige regels aangescherpt of verduidelijkt moeten worden. Deze aanpak kan als voorbeeld dienen voor andere gemeenten.

Tot slot wordt stilgestaan bij actuele ontwikkelingen zoals zonnepanelen en airco's in beschermde gebieden. De trend is om hier onder voorwaarden meer ruimte voor te bieden, passend bij maatschappelijke ontwikkelingen, mits het reversibel is en de beeldkwaliteit bewaakt blijft.

11. Agendapunten volgende vergadering d.d. 12 februari 2026

Stand van zaken transformatiebeschrijvingen.

12. Rondvraag / WVTK

Er zijn geen opmerkingen voor de rondvraag.

13. Sluiting

De voorzitter dankt de aanwezigen en sluit de vergadering.

De volgende vergadering vindt plaats op 12 februari 2026.